

A1 – TANULÓI SZÖVEGEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK EMPIRIKUS VIZSGÁLATA

Elnök: Molnár Edit Katalin
SZTE Neveléstudományi Intézet

Zentai Gabriella
SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Opponens: Horváth Zsuzsanna
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Szimpóziium-előadások**A anyanyelvoktatás programjainak hatása a fogalmazáskéesség fejlettségére**

Nagy Zsuzsanna
SZTE Oktatáselméleti Kutatócsoport

A szövegalkotás értékelése valószínűségi tesztelméleti módszerekkel

Molnár Edit Katalin, Vígh Tibor
SZTE Neveléstudományi Intézet

A szövegalkotás és a szövegértés összefüggései egy 9. évfolyamos mintán

D. Molnár Éva, Molnár Edit Katalin
SZTE Neveléstudományi Intézet

A fogalmazási képesség fejlettségének összefüggései háttérváltozókkal

Tóth Edit
SZTE Oktatáselméleti Kutatócsoport

Zentai Gabriella
SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

SZIMPÓZIUM-ÖSSZEFOGLALÓ

A1

A hazai fogalmazáskutatás egyelőre szűk kört érint és kevés módszertanilag megalapozott, nagymintás vizsgálat eredményei ismertek. Az anyanyelvi szövegalkotás fejlesztése így jobbra empirikus kutatásokkal történő megalapozás nélkül folyik; az eredményességéről is kevés információ áll rendelkezésünkre (Molnár és Nagy, 2012). Korábbi nagymintás vizsgálatok (Orosz, 1972; Kádárné, 1990; Molnár, 2002) a tanulói szövegek általános minőségében a 6. évfolyam után nem mutattak az életkorhoz köthető változást; különbségek az iskolatípus, a szociokulturális háttér és a nem változói mentén jelentek meg, azonban számos terület feltáratlan. Nem vizsgált a különböző fejlesztési koncepciók hatása a tanulásra, így az utóbbi évtizedek társadalmi és tantervi változásainak hatása sem a fogalmazásképesség fejlődésére. A kutatási kérdések ritkán irányulnak az írásbeli szövegalkotás fejlettsége és a tanulás, az iskolai eredményesség más aspektusai közötti kapcsolatokra (Molnár, 2010) és a fogalmazásképesség értékelésének vizsgálatára (Horváth, 1998). Ugyanakkor a mintákba csak elvétve kerültek be alsó tagozatos, illetve szakiskolás diákok.

A szimpózium előadásai ezért e kérdéseket vizsgálják, az írásbeli szövegalkotás fejlődése hátterének, fejlesztése módszereinek és értékelésének feltárásához járulnak hozzá klasszikus és modern tesztelmezési eljárások alkalmazásával. A fogalmazásképesség fejlettségének mutatójaként realisztikus feladathelyzetben írt tanulói szövegeket használnak. Ezek értékelése holisztikus és analitikus szempontok szerint történt, egyenként meghatározott skálákon, kiképzett értékelőkkel, két különböző fogalmazásmérésben.

Az első előadás egy, 4. és 8. évfolyamon, 2012-ben végzett mérés adataival elemzi két, az anyanyelvi fejlesztés hagyományos elveitől eltérő koncepció alapján tanuló diákok szövegeit, s a teljesítményeket a hagyományosnak nevezhető programokban tanulókéhoz viszonyítja, így a fejlődésről, illetve az anyanyelvi nevelés eredményességéről ad a korábbiaknál árnyaltabb képet. A többi előadás témája egy magyar nagyvárosban, 2010-ben, 9. évfolyamos gimnazista, szakközépiskolás és szakiskolás diákok körében zajlott, fogalmazáskomponenst is tartalmazó mérés adatbázisának másodelemzése. A tanulói szövegek értékelését a modern tesztelmélet módszereivel vizsgálva az adott értékelési rendszer megfelelőségének, az értékelők bírálói viselkedésének lehetséges, nálunk még elvétve használt elemzési módját mutatjuk be. Feltárjuk, hogy az adott vizsgálatban az értékelők ítélete hasonló és nem torzították szövegen kívüli jellemzők. A szövegalkotás és a szövegértés kapcsolatainak elemzésével az anyanyelvi fejlesztés egyik előfeltételezését, az olvasás előtérbe helyezésének jogosságát vizsgáljuk. Végül bemutatjuk, hogy a tanulói szövegek minősége és a rendelkezésre álló demográfiai, szocioökonómiai és tanulmányi háttérváltozók vizsgálatával a korábban leírtakhoz képest milyen összefüggéseket találtunk.